

Національний університет біоресурсів і природокористування України
Кафедра міжнародних відносин і суспільних наук

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Декан гуманітарно-педагогічного факультету

І.М. Савицька
“ 4 ” червня 2022 р.

«СХВАЛЕНО»
на засіданні кафедри
міжнародних відносин і суспільних наук
протокол № 9 від 3 травня 2022 р.

в.о. завідувача кафедри

В.В. Стрілець

«РОЗГЛЯНУТО»
Гарант ОП
«Міжнародні відносини,
суспільні комунікації та регіональні студії»

С.О. Білан

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ООН В СУЧАСНОМУ СВІТІ

галузь знань 29 «Міжнародні відносини»
спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та
регіональні студії»
гуманітарно-педагогічний факультет

Розробник: кандидат політичних наук, доцент кафедри міжнародних
відносин і суспільних наук Грушецький Б.П.

Київ – 2022 р.

1. Опис навчальної дисципліни
ООН в сучасному світі
(назва)

Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень		
Галузь знань	<u>29 – міжнародні відносини</u> (шифр і назва)	
Спеціальність	<u>291 – міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії</u> (шифр і назва)	
Освітньо-кваліфікаційний рівень	<u>Бакалавр</u> (бакалавр, спеціаліст, магістр)	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Нормативна	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (якщо є в робочому навчальному плані)		
Форма контролю	Екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	2022/23	
Семестр	5	
Лекційні заняття	30 год.	
Практичні, семінарські заняття	30 год.	
Лабораторні заняття		
Самостійна робота	60 год.	
Індивідуальні завдання		
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних	4 год.	
самостійної роботи студента –	4 год.	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: ознайомлення студентів з ключовими напрямками роботи ООН в сучасному світі від моменту його формування до сьогодення.

Завдання: проаналізувати інституціональну діяльність ООН, базові проблеми, що стоять перед ООН на сучасному етапі розвитку, методи їх вирішення.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- миротворчі операції ООН, у яких приймає участь Україна;
- головні органи ООН і їх функції;
- ключові напрямки діяльності ООН на сучасному етапі;
- досвід ООН у покращенні якості життя та добробуту людства;
- сучасні проблеми миротворчої діяльності ООН.

вміти:

- формулювати шляхи реформування організації;
- визначати потенціал ООН як дорадчого інституту глобального управління;
- визначати роль Міжнародного суду ООН у справі підтримання міжнародного правопорядку;
- класифікувати миротворчі операції ООН.

набути компетентності:

- **інтегральна компетентність:** здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в сфері міжнародних відносин, суспільних комунікацій та регіональних студій, зовнішньополітичної діяльності держав, міжнародних взаємодій між державами, міжнародними організаціями та недержавними акторами, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов та передбачає застосування теорій суспільних наук та спеціальних наукових методів дослідження проблем міжнародних відносин.

- **загальні компетентності:**

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі і знань про природу і суспільство, та у розвитку суспільства, техніки і технологій.

ЗК3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК8. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК10. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК12. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

- **фахові компетентності:**

СК1. Здатність виокремлювати ознаки та тенденції розвитку, розуміти природу, динаміку, принципи організації міжнародних відносин, суспільних комунікацій та/або регіональних студій.

СК2. Здатність аналізувати міжнародні процеси у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.

СК5. Здатність аналізувати вплив світової економіки, міжнародного права та внутрішньої політики на структуру й динаміку міжнародних відносин та зовнішньої політики держав.

СК11. Здатність аналізувати природу та еволюцію міжнародних організацій, їх місця у системі міжнародних відносин, основних форм та перспектив співпраці України з ними.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. ООН як міжнародна організація: історична еволюція, ключові функції та структура

Тема лекційного заняття 1. Історична еволюція ООН

Вплив ліберальної концепції міжнародних відносин на створення універсальної міжнародної організації. Ідеї І. Канта про «вічний мир» та «конфедерацію держав». Ліга Націй як ключовий попередник ООН: сильні та слабкі сторони діяльності. Ключові рішення часів Другої світової війни про необхідність формування універсальної міжнародної організації. Конференція у Сан-Франциско та утворення ООН. Становлення та розвиток миротворчої діяльності ООН у період Холодної війни. Проблеми функціонування ООН у постбіполярну епоху. Вплив глобалізації на історичну еволюцію ООН. Ключові підходи до реформування ООН.

Тема лекційного заняття 2. Статут ООН і його функції

Структура статуту ООН і його ключові принципи. Декларації і конвенції ООН, процес їх ратифікації. Офіційні мови ООН. Порядок використання мов на засіданнях органів ООН. Країни-члени ООН – динаміка кількості. Статус спостерігача в ООН. Критерії членства. Бюджет ООН і розрахунок членських внесків.

Тема лекційного заняття 3. Структура ООН

Генеральна Асамблея як центральний представницький орган. Комітети Генеральної Асамблеї. Рада безпеки та її відповідальність за підтримку міжнародного миру та безпеки. Обов'язковий характер рішень Ради безпеки. Секретаріат ООН і його ключові функції у забезпеченні роботи органів ООН. Генеральний секретар: особливості обрання та ключові завдання. Міжнародний суд ООН як головний судовий і консультативний орган. Економічна та соціальна рада ЕКОСОР, її роль у міжнародному співробітництві. Інші органи та спеціалізовані установи ООН.

Змістовий модуль 2. Практичні напрямки діяльності ООН на сучасному етапі

Тема лекційного заняття 4. Соціальний і економічний розвиток світу за сприяння ООН.

Місце економічних та соціальних питань в діяльності ООН. Система органів і установ в соціально-економічній сфері. Економічна і соціальна Рада: повноваження і напрямки діяльності. Програма розвитку ООН. Програма ООН з питань торгівлі та розвитку. Управління Верховного Комісара у справах біженців. Дитячий Фонд ООН. Фонд в галузі народонаселення. Центр ООН з середовища існування. Всесвітня продовольча Рада. Департамент з економічних і соціальних питань. Роль ООН у захисті соціальних цінностей людини. Проблеми соціально-економічного розвитку у XXI ст. Пріоритети соціально-економічної діяльності ООН. Рекомендації щодо адаптації економічної та соціальної діяльності до умов глобалізації і викликів XXI ст. Позбавлення від злиднів, страху. Забезпечення верховенства права, прав людини та демократії.

Тема лекційного заняття 5. Захист прав людини у діяльності ООН.

Права людини: концептуальне осмислення. Типологія прав людини. Ознаки основних прав людини. Три моделі прав людини у міжнародній політиці: традиційна, космополітична, інтернаціональна. Культурний релятивізм й універсальні права людини. Становлення міжнародних норм щодо прав людини. Міжнародний Білль про права людини: Загальна декларація прав людини (1948), Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права (1966), Міжнародний пакт про громадянські та політичні права (1966). Конвенція ООН про права дитини (1989). Багатостороння політика щодо прав людини. Міжнародні механізми захисту прав людини. Комісія з прав людини ООН та Рада з прав людини ООН. Верховний комісар ООН з прав людини. Верховний комісар ООН у справах біженців. Концепція «відповідальності за захист» у міжнародних документах ООН.

Тема лекційного заняття 6. ООН і гуманітарне співробітництво

Гуманітарна тематика в процесі становлення та еволюції ООН. Нормативно-правова основа міжнародного гуманітарного співробітництва. Міжнародні договори як основа вдосконалення системи гуманітарного співробітництва. Документи ООН як правова основа мирних і дружніх відносин між націями, міжнародного співробітництва в гуманітарній сфері. Резолюція ГА ООН «Спорт як засіб сприяння вихованню, здоров'ю, розвитку і миру» 2003 р. Організація ООН з питань освіти, науки й культури: історія та сучасність. Структура ЮНЕСКО, керівні органи та принципи їх роботи.

Тема лекційного заняття 7. ООН в процесі підтримки міжнародної безпеки

Міжнародна безпека: сутність і структура. Ключові проблеми сучасної міжнародної безпеки. Засоби забезпечення міжнародної безпеки. Миротворча роль ООН у врегулюванні конфліктів у міжнародних відносинах. Перспективи підтримки міжнародної безпеки за допомогою ООН. Миротворчі операції ООН як

важливий інструмент підтримки миру та міжнародної безпеки. Типи миротворчих операцій ООН. Миротворча діяльність у Статуті ООН. Традиційна та розширена миротворчість. Виступ К. Аннана на 54-й сесії Генеральної Асамблеї ООН. Історія миротворчих операцій ООН. Документи миротворчих операцій ООН: мандат, угода про статус сил, оперативний план, правила застосування сили, постійно діюча інструкція.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1												
Тема 1. Історична еволюція ООН	16	4	4			8						
Тема 2. Статут ООН і його функції	16	4	4			8						
Тема 3. Структура ООН	16	4	4			8						
Разом за змістовим модулем 1	48	12	12			24						
Змістовий модуль 2												
Тема 4. Соціальний і економічний розвиток світу за сприяння ООН.	16	4	4			8						
Тема 5. Захист прав людини у діяльності ООН	16	4	4			8						
Тема 6. ООН і гуманітарне співробітництво	16	4	4			8						
Тема 7. ООН в процесі підтримки міжнародної безпеки	24	6	6			12						
Разом за змістовим модулем 2	72	18	18			36						
Усього годин	120	30	30			60						

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Історична еволюція ООН	4
2	Тема 2. Статут ООН і його функції	4
	Тема 3. Структура ООН	4

	Тема 4. Соціальний і економічний розвиток світу за сприяння ООН.	4
	Тема 5. Захист прав людини у діяльності ООН	4
	Тема 6. ООН і гуманітарне співробітництво	4
	Тема 7. ООН в процесі підтримки міжнародної безпеки	6
	Разом	30

8. Самостійна робота під керівництвом НПП

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Історична еволюція ООН	8
2	Тема 2. Статут ООН і його функції	8
	Тема 3. Структура ООН	8
	Тема 4. Соціальний і економічний розвиток світу за сприяння ООН.	8
	Тема 5. Захист прав людини у діяльності ООН	8
	Тема 6. ООН і гуманітарне співробітництво	8
	Тема 7. ООН в процесі підтримки міжнародної безпеки	12
	Разом	60

10. Методи навчання

При вивченні навчальної дисципліни «Інформаційно-аналітична діяльність в міжнародних відносинах» застосовуються такі методи навчання:

- 1) методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності;
- 2) Методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності;
- 3) методи контролю та самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності.

Перша група методів включає в себе вербальні методи передачі і сприймання навчальної інформації (лекція, розповідь), наочні (зображення, презентації, відео), практичні (вправи, групові й індивідуальні завдання). В межах самостійної роботи студентів передбачається робота з джерелами (монографії, збірники статей, періодичні видання, інтернет-ресурсами), опрацювання методичних матеріалів, підготовка до виконання творчих завдань.

Під час вивчення курсу активно використовуються інтерактивні методи та проблемно-пошукові методи навчання. Ефективним є і використання навчальних дискусій, проведення дебатів.

11. Форми контролю

Методи поточного контролю: поточне тестування, індивідуальні опитування, фронтальне опитування, перевірка домашніх завдань, перевірка індивідуальних завдань.

Методи модульного контролю: письмова контрольна робота, підсумкове тестування.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль				Рейтинг з навчальної роботи $R_{нр}$	Рейтинг з додаткової роботи $R_{др}$	Рейтинг штрафний $R_{штр}$	Підсумкова атестація (екзамен чи залік)	Загальна кількість балів
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Змістовий модуль 3	Змістовий модуль 4					
0-100	0-100	0-100	0-100	0-70	0-20	0-5	0-30	0-100
35	35			70			30	100

Поточний контроль				Рейтинг з навчальної роботи $R_{нр}$	Рейтинг з додаткової роботи $R_{др}$	Рейтинг штрафний $R_{штр}$	Підсумкова атестація (екзамен чи залік)	Загальна кількість балів
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Змістовий модуль 3	Змістовий модуль 4					
0-100	0-100	0-100	0-100	0-70	0-20	0-5	0-30	0-100
		35	35	70			30	100

Примітки. 1. Відповідно до «Положення про кредитно-модульну систему навчання в НУБіП України», затвердженого ректором університету 03.04.2009 р., рейтинг студента з навчальної роботи $R_{нр}$ стосовно вивчення певної дисципліни визначається за формулою

$$0,7 \cdot (R^{(1)}_{зм} \cdot K^{(1)}_{зм} + \dots + R^{(n)}_{зм} \cdot K^{(n)}_{зм}) \\ R_{нр} = \frac{\quad}{K_{дис}} + R_{др} - R_{штр},$$

де $R^{(1)}_{зм}, \dots, R^{(n)}_{зм}$ – рейтингові оцінки змістових модулів за 100-бальною шкалою;

n – кількість змістових модулів;

$K^{(1)}_{зм}, \dots, K^{(n)}_{зм}$ – кількість кредитів ECTS, передбачених робочим навчальним планом для відповідного змістового модуля;

$K_{дис} = K^{(1)}_{зм} + \dots + K^{(n)}_{зм}$ – кількість кредитів ECTS, передбачених робочим навчальним планом для дисципліни у поточному семестрі;

$R_{др}$ – рейтинг з додаткової роботи;

$R_{штр}$ – рейтинг штрафний.

Наведену формулу можна спростити, якщо прийняти $K^{(1)}_{зм} = \dots = K^{(n)}_{зм}$. Тоді вона буде мати вигляд

$$0,7 \cdot (R^{(1)}_{зм} + \dots + R^{(n)}_{зм}) \\ R_{нр} = \frac{\quad}{n} + R_{др} - R_{штр}.$$

Рейтинг з додаткової роботи $R_{др}$ додається до $R_{нр}$ і не може перевищувати 20 балів. Він визначається лектором і надається студентам рішенням кафедри за виконання робіт, які не передбачені навчальним планом, але сприяють підвищенню рівня знань студентів з дисципліни.

Рейтинг штрафний $R_{штр}$ не перевищує 5 балів і віднімається від $R_{нр}$. Він визначається лектором і вводиться рішенням кафедри для студентів, які матеріал змістового модуля засвоїли невчасно, не дотримувалися графіка роботи, пропускали заняття тощо.

2. Згідно із зазначеним Положенням *підготовка і захист курсового проекту (роботи)* оцінюється за 100 бальною шкалою і далі переводиться в оцінки за національною шкалою та шкалою ECTS.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

1. Робоча навчальна програма.
2. Конспект лекцій.
3. Матеріали до практичних занять та самостійної роботи студентів.
4. Критерії оцінки успішності студентів.
5. Перелік контрольних питань за кожним зі змістових модулів дисципліни, які виносяться на підсумкову форму контролю.
6. Нормативні джерела, підручники, навчальні посібники, наукова література, визначені у списку рекомендованої літератури.
7. Інформаційні ресурси.

14. Рекомендована література

Базова

Статут Організації Об'єднаних Націй. – Київ: Департамент громадської інформації ООН, 2008. – 67 с.

Допоміжна

1. Білошицький С. ООН у системі глобального управління: перспективи реформування і демократизації // Гілея (науковий вісник). – 2010. – №30.

2. Болгов О. Є. Адаптація Статуту ООН до сучасних реальностей міжнародних відносин // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. – Серія: Юриспруденція. – 2014. - № 8. – С. 276-278.
3. Бруз В.С. Роль ООН у врегулюванні міжнародних конфліктів і в боротьбі проти тероризму. – К., 2010.
4. Віднянський С., Мартинов А. Україна в Організації Об'єднаних Націй: 60 років участі у розв'язанні найважливіших міжнародних проблем / С. Віднянський, А. Мартинов. – К.: Генеза, 2006. – 240 с.
5. Гридчин А.А. Международные полицейские силы в миротворческих миссиях ООН. Белгород, 2001.
6. Гридчин А.А. Специфика подготовки мониторов гражданской полиции ООН к действиям в условиях экстремальных ситуаций. Белгород, 2001.
7. Губань Р. В. Проблеми реалізації проектів реформи Ради Безпеки ООН / Р. В. Губань // Юридичний журнал. – 2007. – № 11. – С. 64–74.
8. Кравченко С. О., Кравченко В. В. Міжнародні організації як суб'єкти глобального управління // Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Державне управління. -2017. – Т. 28, № 1. – С. 6-11.
9. Кучинський В. З розумінням потреби істотних змін. ООН та геополітичні виклики сучасності: роль та ефективність організації у розв'язанні глобальних проблем / В. Кучинський // Політика і час. – 2004.- №3. – С. 3 – 8.
10. Мартинов А. Позиція України щодо реформування ООН // Політика і час. – 2005. - №9 – 10. – С. 18 – 25.
11. Міжнародні організації: навч. посібник / О.С. Кучик (ред.). – К. :Знання, 2017. – 749с.
12. Міжнародні організації: Навч. посіб. / За ред.. Ю.Г. Козака, В.В. Ковалевського. – Київ: ЦУЛ, 2015. – 394 с.
13. Міжнародні організації в системі світогосподарських зв'язків: Навч. посіб. / О.Л. Притикіна (уклад.). – Д. : РВВ ДНУ, 2017. – 348с.
14. Мокій А.І., Яхно Т.П., Бабець І.Г. Міжнародні організації. – К., 2011.
15. Павлова Е.Б. Проблема Восточного Тимора в деятельности ООН и во внешней политике Португалии // Вестник С.-Петербур. Ун. Сер. 6: Социология и международные отношения. 2000. Вып. 3 (22). С. 141–145.
16. Поликанов Д.В., Кимуаби Жуниор А. ООН и Африканские конфликты // Африканский Юго-Запад: опыт миротворчества. М., 2000.
17. Ринейська Л. С. Роль міжнародних організацій у формуванні міжнародних стратегій економічного розвитку // Ефективна економіка. – 2018. - № 3.
18. Сапсай А. Сучасна ООН як дорадчий інститут глобального управління // Політичний менеджмент. – 2011. - № 2. – С. 156-166.
19. Скороход Ю. Проблема реформування Ради безпеки ООН: позиція України / Ю. Скороход // Актуальні проблеми міжнародних відносин. – 2005. – Вип. 53. – Ч. I. – С. 14 – 17

20. Страхование мира: Участникам операции ООН по поддержанию мира / Автор-составитель Е.Г. Барановский. М., 2000.
21. Фролова О. М. Роль ООН в системі міжнародної інформаційної безпеки // Міжнародні відносини. Серія: Політичні науки. – 2018. - № 18-19.
22. Червінка І. Перспективи реформування ООН у контексті обрання нового генерального секретаря // Humanitarian Vision. – 2016. – Vol. 2, № 2. – Р. 69–74.
23. Шустов В.В. Способна ли ООН вести войну // Международная жизнь. 2000. №11. С. 52–61.
24. Cronin B. The Two Faces of the United Nations: The Tension Between Intergovernmentalism and Transnationalism // Global Governance. – 2002. – No. 8. – P. 53 – 71.
25. Dobson H. Japan and UN peacekeeping: New pressures, new responses. New York, 2003.
26. Findlay T. The use of force in UN peace operations. Solna; Oxford, 2002.
27. Fleitz F.H. Peacekeeping fiascoes of the 1990: Causes, solutions, a. U.S. interests. London, 2002.
28. Tardy T. UN Peace Operations in Light of the Events of 11 September 2001 // Peace operations after 11 September 2001 /Ed. T. Tardy. London; New York, 2005.

15. Інформаційні ресурси

- 1) mon.gov.ua – Міністерство освіти і науки
- 2) mfa.gov.ua – Міністерство закордонних справ
- 3) un.org – ООН
- 4) Міжнародні зв'язки України: наукові пошуки і знахідки : міжвід. зб. наук. пр. - http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=juu_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=PREF=&S21COLORTERMS=0&S21STR=Mzu
- 5) Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського - <http://www.nbuv.gov.ua>
- 6) Міжнародні відносини. Серія : Політичні науки : електрон. видання - http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=juu_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=PREF=&S21COLORTERMS=0&S21STR=mvpn